



Втора национална среща на НПО - мрежата за анализ на обществени рискове

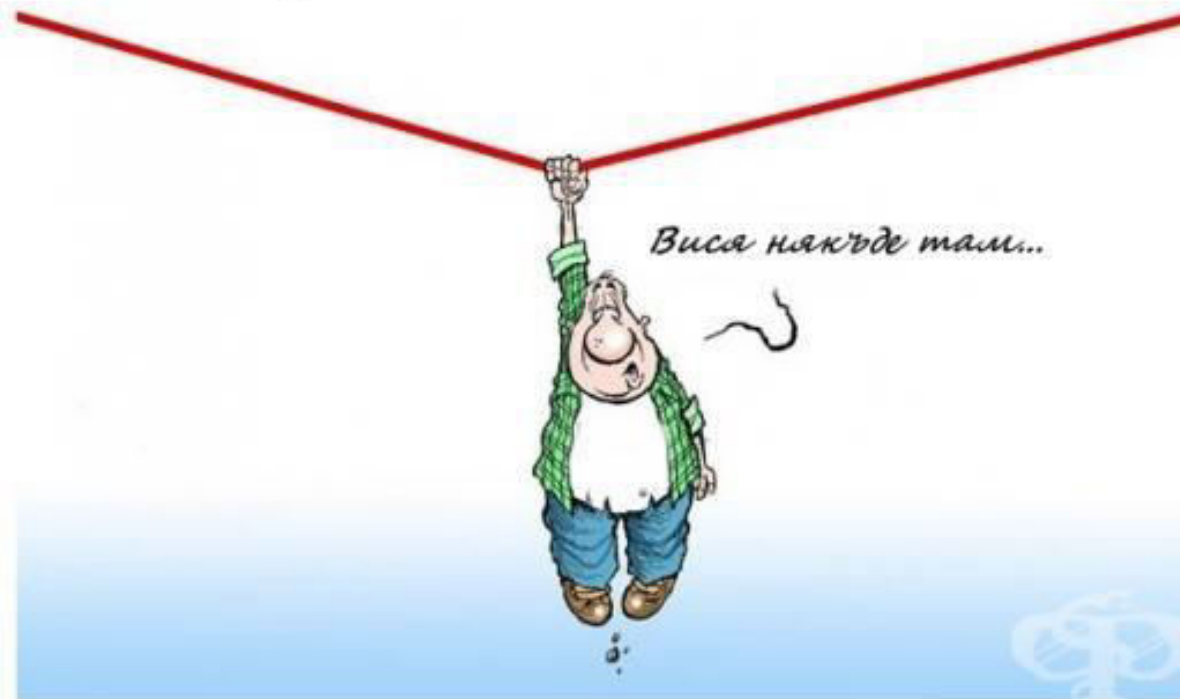
Бедността като рисков фактор за обществото в България

24 - 25 март 2016

Перник

Да се намерим между микро-то и макро-то

Праг на бедността



Най-бедната страна в Европейския съюз

Най-бедният регион в Европейския съюз

Богатите, бедните и България ("Икономист")

Много сме бедни за 4 сезона

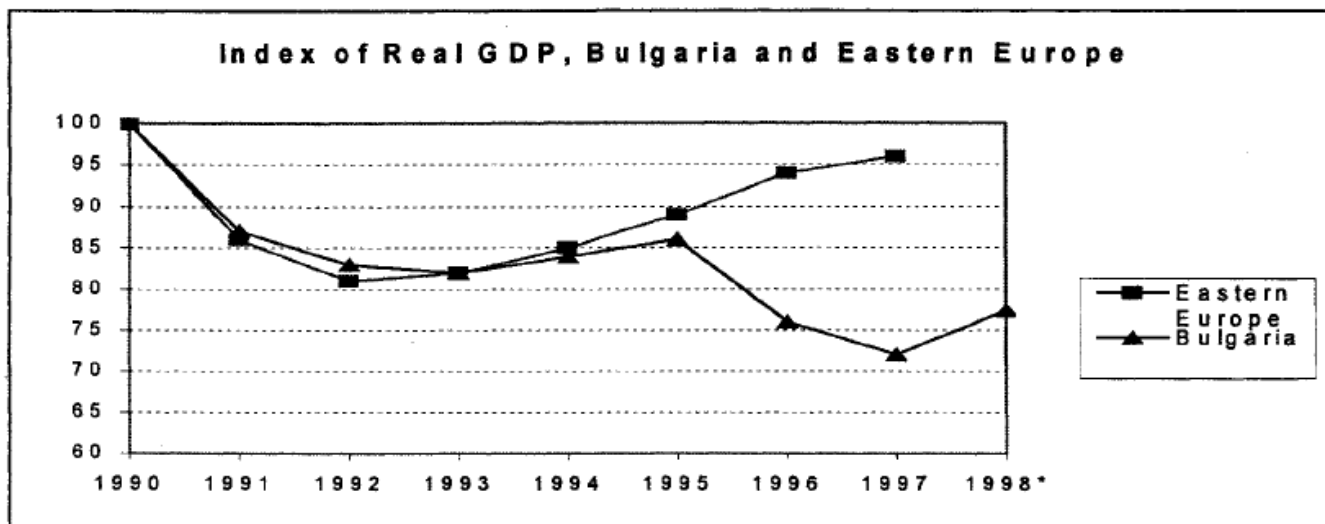
Според изследване на КНСБ (окт. 2015)

- Между 1 и 2% са богатите в България
- 10% от българите разполагат с банков депозит над 50 хил. лв.
- 2/3 нямат спестявания
- 3,5 млн. търпят лишения
- 2,3 млн. души (1/3 от населението на страната) живеят под прага на бедността



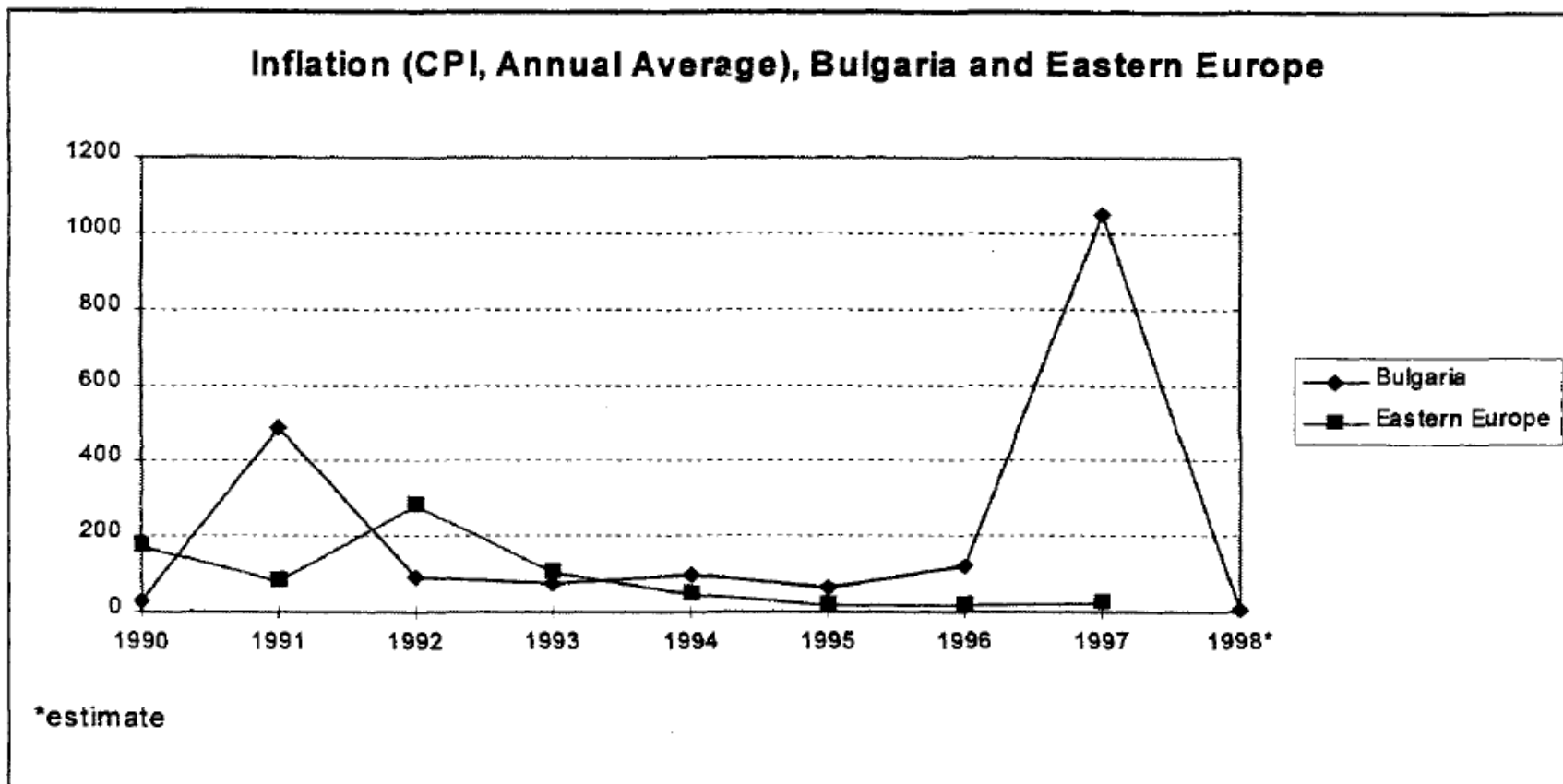
Откъде тръгнахме и какво правехме първите 10 години след промяната?

Индекс БВП, Източна Европа и България



(Bulgaria. Poverty During the Transition, WB, 1997)

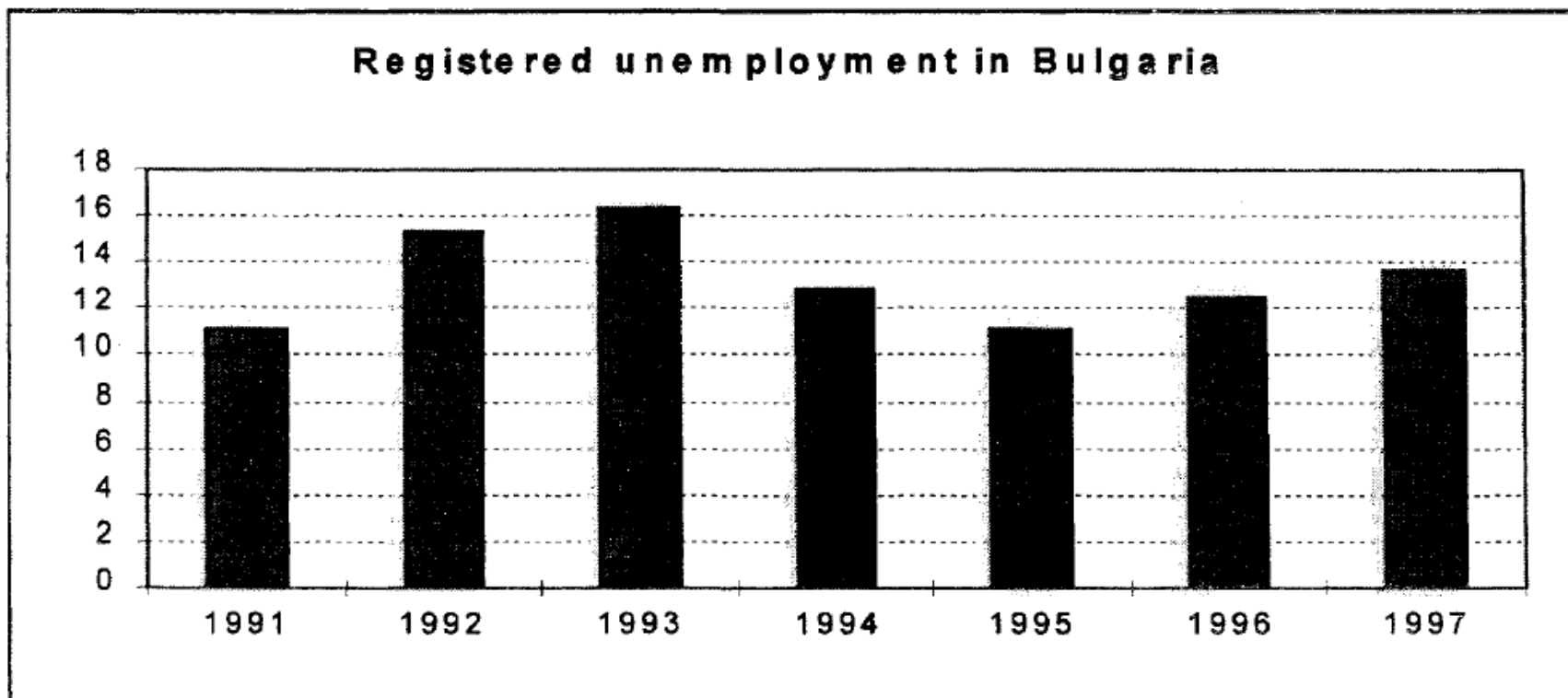
Инфляция, Източна Европа и България



Source: Multiquery database, World Bank

Note: Eastern Europe is the average of Albania, Czech Republic, FYR Macedonia, Hungary, Poland, Romania, Slovak Republic and Slovenia.

Безработица в България, 1991 - 1997



Source: National Employment Service

И още:

- Селските райони са по-бедни от градските в същия регион (41,2% към 33,5%)
- Най-бедните селски райони са в Пловдив (52,3%), София (48,9%), Варна (41,3%)

- В регионите София, София област, Пловдив, Русе са 58% от всички бедни в страната.
- Етнически оцветена бедност: роми (84,3%), турци (40%), българи (31,7%)
- Въпреки малкия брой роми и турци, 25% от всички бедни са от тези малцинства
- При ромите дълбочината и остротата на бедността са по-изразени
- Нивата на образование при бедните са по-ниски от средните за страната
- Бедните разчитат на социални помощи, не-бедните разчитат на заплата
- Бедните имат по-лош достъп до публични услуги, особено в селските райони
- Бедните харчат по-голяма част от бюджета си за храна - 72,3% (не-бедни - 68,5%)
- Нивата на прием на деца от бедни семейства в начално и средно образование са по-ниски от средното.

ДНЕС

Фактори, които влияят върху бедността:

ОБРАЗОВАНИЕ

ЗАЕТОСТ

ДЕМОГРАФИЯ

ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ ЕТНИЧЕСКА ГРУПА

Най-широко използваната **линия на бедността в ЕС** е дефинирана като **60% от медианния еквивалентен разполагаем доход** в съответната страна или регион. Това на практика означава, че не се мери бедността като възможност за посрещане на основните нужди (абсолютна бедност), а като бедност, съотнесена към равнището на доходите в една страна (относителна бедност). Както е посочено и от Евростат: „...**този индикатор не мери богатство или бедност, а ниски доходи в сравнение с останалите в страната. Това не предполага задължително нисък стандарт на живот**”.

Определение: Ако наредени, в ред от най-високата до най-ниската или най-ниската до най-високата, всички заплати на хората, работещи в дадена професия, медианният доход е този, която попада в средата на този диапазон.

Медианният доход се променя не с движения в крайностите, а с промяната в стандарта на живот на обикновените хора или на средната класа.

Бедност и рискови групи в България, ИПИ, 2015

Бедност и неравенство в България, ИПИ, 2015

Графика: Относителен дял на бедните при различни линии на бедност (2013 г.)



Източник: Евростат

"дълбока бедност"

линия на бедността

От "дълбока бедност" са застрашени:

- 700 хиляди българи,
- вкл. 200 хиляди деца
- вкл. 300 хиляди безработни и икономически неактивни граждани

Има ли избор работа или безработица?

Ако един безработен все пак си намери работа, той получава средно само с 18 на сто по-висок доход, отколкото ако остане на социални помощи.

Лица, които живеят с материални лишения

- показва състоянието на хората спрямо набор от 4 константни критерии, а не спрямо другите в обществото.
- показва преценката на самите хора

Таблица: Показатели за материални лишения

	Въпроси към домакинството
1	Имало ли е домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: • заем за покупка на жилището, в което живее домакинството • наем за жилището, в което живее домакинството • текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) • вноски за погасяване на кредити
2	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома?
3	Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пилешко или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден?
4	Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)?
5	Притежава ли домакинството телефон (вкл. мобилен)?
6	Притежава ли домакинството цветен телевизор?
7	Притежава ли домакинството автоматична перална машина?
8	Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)?
9	Ограничава ли се домакинството при отоплението на жилището поради недостиг на средства?

В ЕС показателят се изчислява на база на въпросници до домакинствата, включващи въпроси относно **девет конкретни** проявления на материалните лишения. Ако се изпитват лишения **по повече от четири от тези въпроси**, лицето се определя като живеещо в материални лишения.

В периода 2005-2008 г. в България се наблюдава:

- двойно покачване на линията на бедността, тоест медианният доход в страната е скочил два пъти в годините на растеж и разкриване на работни места.
- относителният дял на бедните не се свива, а се задържа на нива около 21-22%.



След 2009 г. се наблюдава негативна тенденция на леко намаляване на линията на бедността.

година на провеждане на изследване	2008	2009	2010	2011	2012
година, за която се отнасят данните	2007	2008	2009	2010	2011
Линия на бедност при 40% от медианния доход, в лева	141,56	184,34	196,66	190,00	186,43
Относителен дял на бедните при линия на бедност 40% от медианния доход	8,4%	8,8%	9,2%	9,8%	10,1%
Линия на бедност при 70% от медианния доход, в лева	247,73	322,59	344,16	332,50	326,25
Относителен дял на бедните при линия на бедност 70% от медианния доход	28,9%	28,7%	28,2%	29,4%	28,3%

Източник: НСИ

Относителният дял на хората, които са под линия на бедност, равна на 40% от медианния доход (дълбока бедност), се увеличава постепенно от около 8,5% през 2008-2009 г. до около 10% през 2012-2013 година.

В риск от бедност (2013) са:

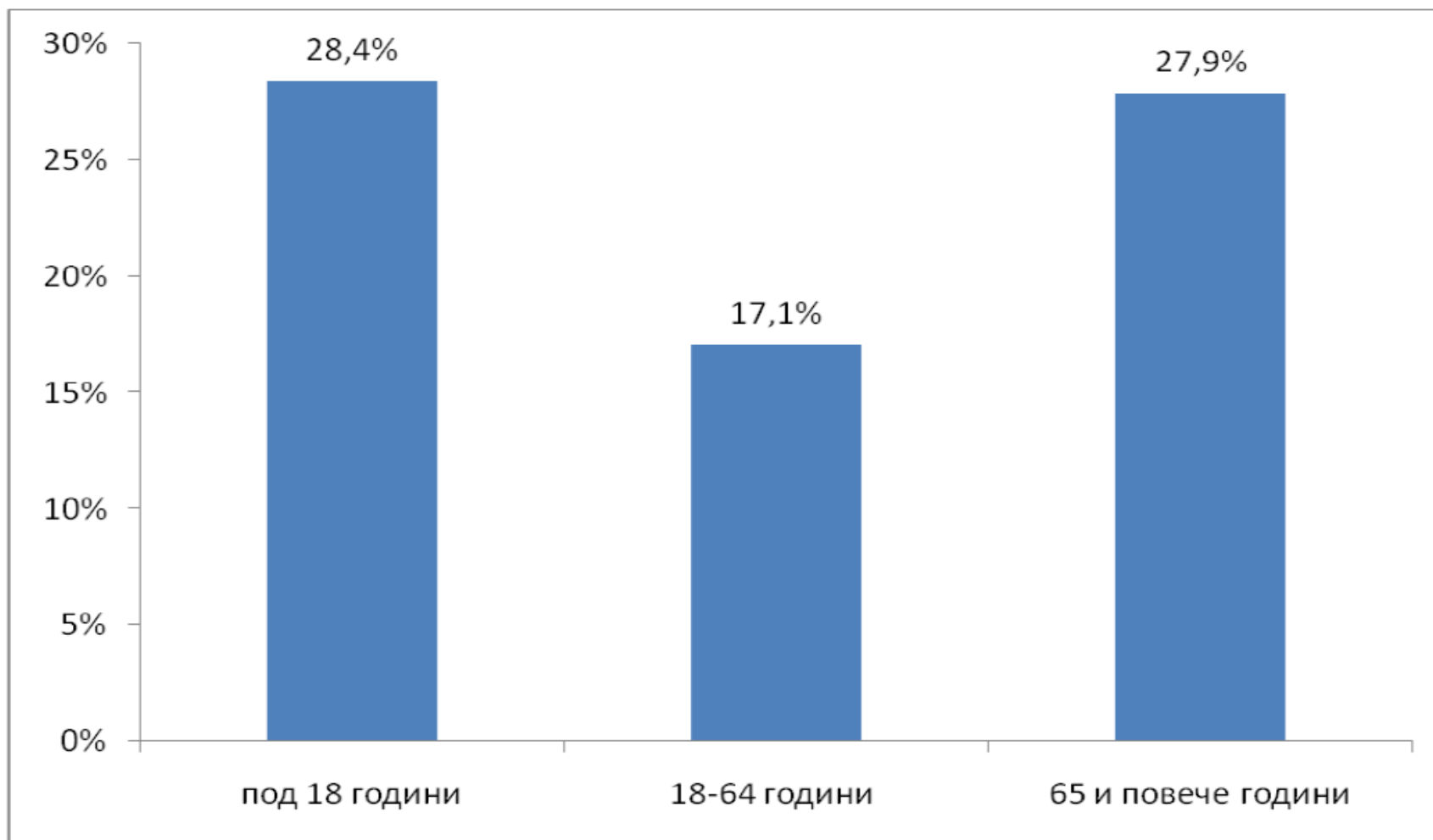
- деца - 335 хиляди души
- "работещи бедни", хора с минимални възнаграждения и на непълно работно време - около 210 хил. заети
- 48% от безработните - около 190 хил. души
- 25-30% от неактивните (не си търсят работа, обезсърчени) - около 360 хил. души
- 26% от пенсионерите над 64-годишна възраст - 440 хил. души

ФАКТОР ОБРАЗОВАНИЕ И РИСК ОТ БЕДНОСТ

- висшистите в риск от бедност са 3-4%
- основно образование - в риск от бедност са над 30%

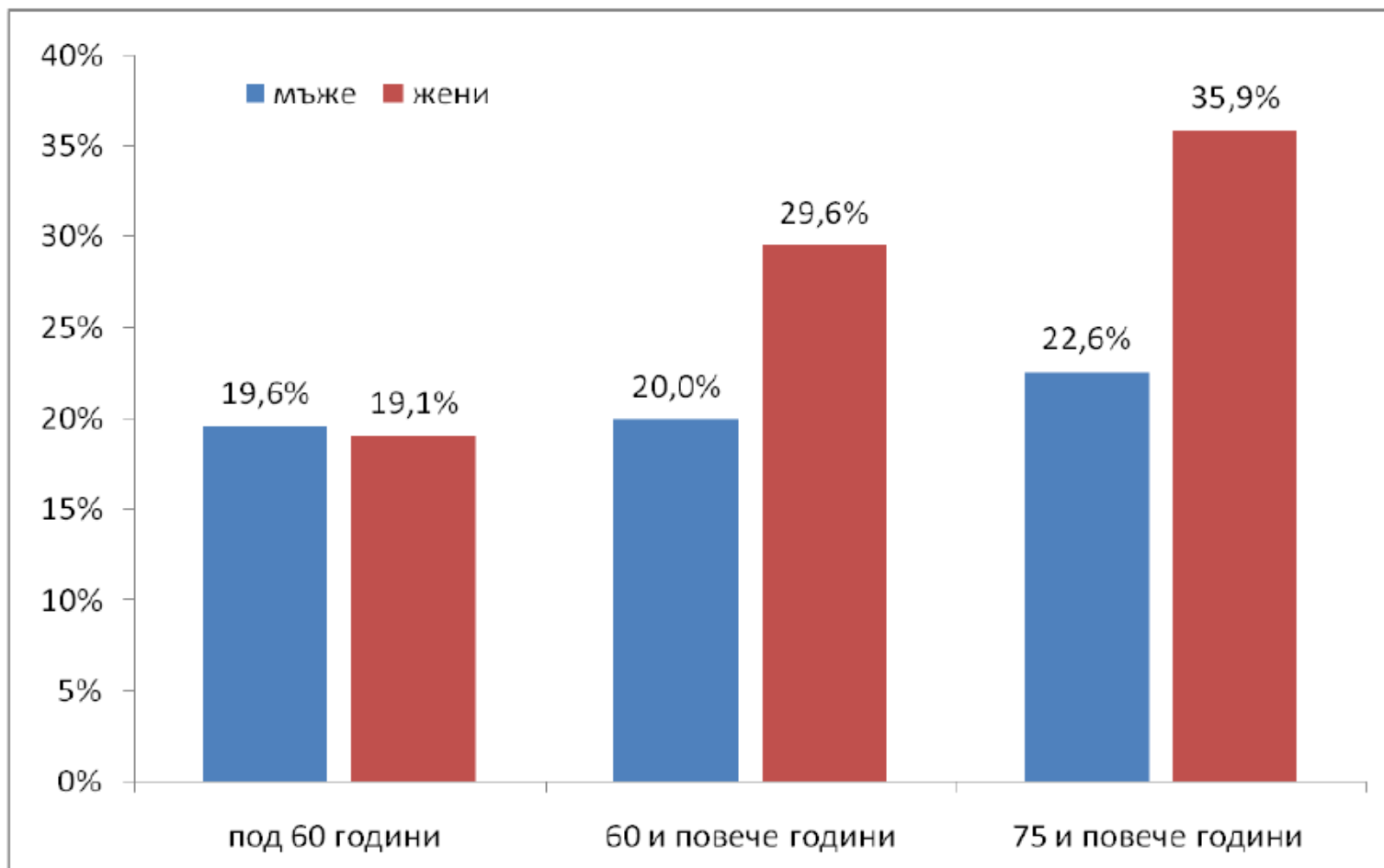
В общия случай при работещите хора с основно образование вероятността да попаднат в риск от бедност е около 20 пъти по-голяма спрямо работещите висшисти.

Относителен дял на бедните по възрастови групи (2013 г.)



Източник: Евростат

Относителен дял на бедните сред възрастните хора (2013 г., по пол)

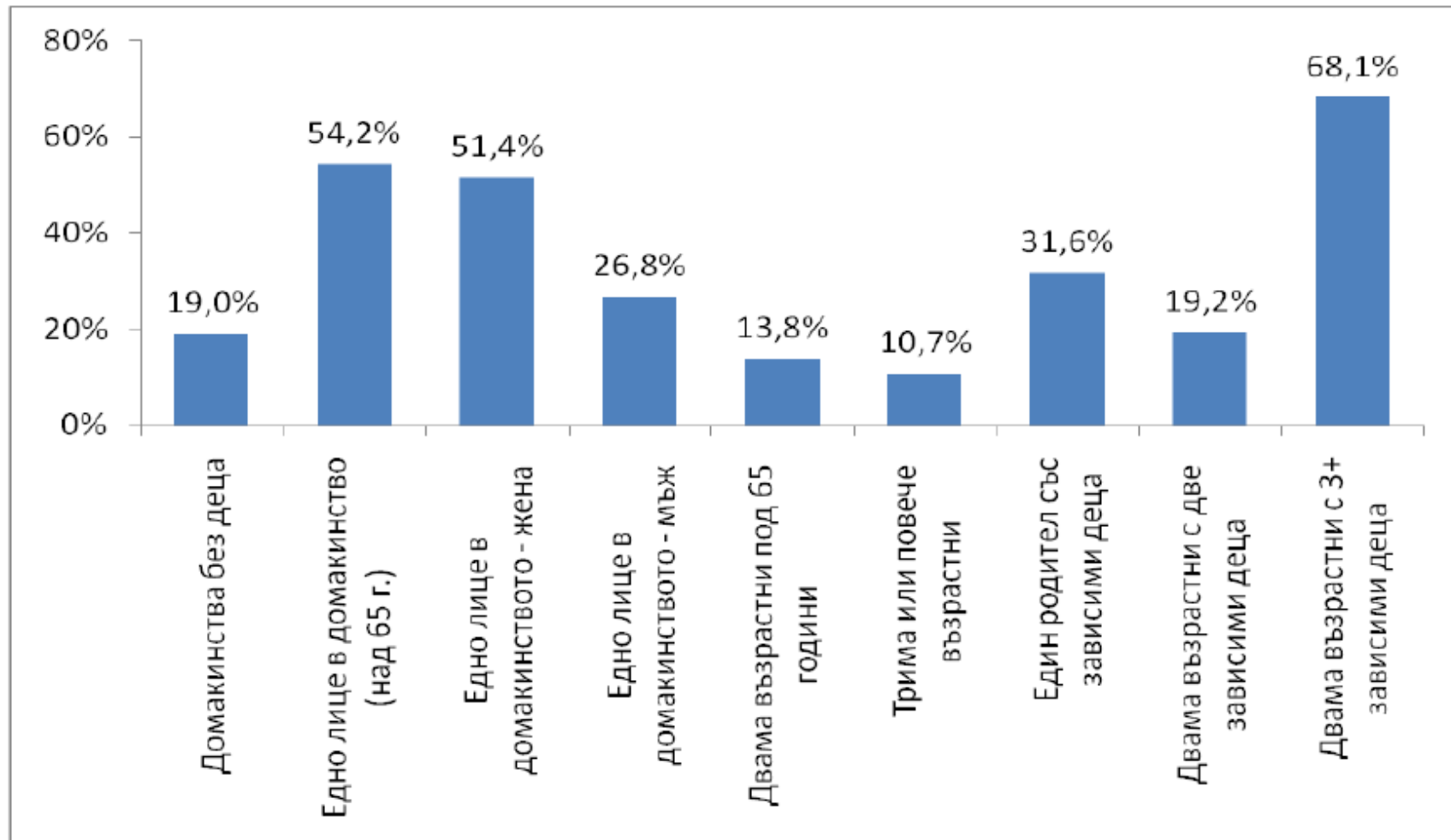


Източник: НСИ

Откроява се засиленият риск от бедност при възрастните жени.

РИСК ОТ БЕДНОСТ ПО ТИП ДОМАКИНСТВО

Относителен дял на бедните по типове домакинства (2013 г.)



- самостоятелните домакинства с едно лице на възраст над 65 г. - над половината от тези домакинства са в риск от бедност
- самостоятелно домакинство - жена - 52% са в риск от бедност
- домакинствата на един родител - над 30% са в риск от бедност
- домакинствата с двама възрастни и три или повече деца - почти 70% са в риск от бедност, а в риск от дълбока бедност са цели 50%.



1/5 от населението е в риск от бедност, а половината от тях или всеки десети е в риск от дълбока бедност.

**Ключови рискови групи, които са най-застрашени от бедност,
в т.ч. и от дълбока бедност**

- Безработните и неактивните (и зависимите от тях деца). Те са част от работоспособното население, но не успяват да се реализират на пазара на труда и са в риск да попаднат в дълбока бедност.
- Възрастните хора и пенсионерите
- Бедността сред децата също е водеща, като немалка част от нея се формира в семейства с един родител или в многодетни семейства, които често имат малцинствен профил.

Лекарства:

- образование, адекватни умения и знания
- умения за пазара на труда
- пазар на труда, заетост - създаване на нови работни места
- социална политика, насочена към най-заstraшените рискови групи
- пенсионна реформа, стимулиране на лично пенсионно спестяване



Преди промените:

През 80-те си живеехме луксозно. При женитба младите получаваха младоженски заем и със заплатите си успяваха да си построят двуетажна къща, да я обзаведат, да си купят кола - и всичкото това само за една година. А парите от тютюна ги слагахме на книжка...

След промените:

Малък брой хора станаха много по-богати от преди, докато останалите неочаквано се оказаха на другия полюс - изключително бедни.

1995:

Нашите доходи са достатъчни само ако всички в семейството сме здрави. Ако някой сериозно се разболее, парите за нищо не стигат.

1997:

Най-важното е да имаш работа. Ако имаме работа, ще се справим, дори здравеопазването, образованието или транспортът да са скъпи.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Росица Райчева, ФРМС

rraycheva@flgr.bg

www.flgr.bg